

KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU

Mies naamion takana
Lyhytelokuvan ohjaajana ja näyttelijänä

Markus Korpela

Kulttuurialan opinnäytetyö
Viestinnän koulutusohjelma
Medianomi (AMK)

TORNIO 2009

TIIVISTELMÄ

Korpela, Markus 2009. Mies naamion takana. Lyhytelokuvan ohjaajana ja näyttelijänä

Opinnäytetyö. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu. Kulttuuriala. Viestinnän koulutusohjelma. Sivuja 39.

Opinnäytetyössäni tarkastelen lyhytelokuvan ohjausprosessia omasta näkökulmastani, mutta sillä erotuksella, että tarkastelen myös, mitä tapahtuu, kun ohjaaja ja näyttelijä ovat yksi ja sama asia. Kumpikin olisi vaikeita ja vaativia tehtäviä jo yksistään, mutta yhdessä ne luovat aivan uusiakin haasteita, jo olemassa olevien lisäksi. Käsittelenkin näitä ongelmia ja etuja, omien kokemusteni kautta.

Lähdeaineistossa luotin lähes täysin kirjalliseen materiaaliin. Koska en keskittynyt hakemaan aineistoa pelkästään aiheesta *lyhytelokuvan ohjaaminen*, vaan yleisesti ohjaamisesta/näyttelemisestä, oli aineistoa saatavilla runsaasti. Keskityin myös hieman tutustumaan sellaisiin tekijöihin, jotka ovat toimineet niin ohjaajina kuin myös näyttelijöinä samassa elokuvassa. Mutta ennen kaikkea tärkein lähde olin minä itse ja omat kokemukseni.

Se, että on sekä ohjaaja että näyttelijä, tuo mukanaan lukuisia ongelmia, suurimpana huomion epätasainen ja riittämätön jako, sillä jompikumpi tahtoo aina jäädä vajaalle huomiolle. Myös kokemattomuus voi tuoda korvaamatonta näkökulmaa molempiin osaluaisiin.

Asiasanat: ohjaus, näytteleminen, traileri, lyhytelokuva

ABSTRACT

Korpela, Markus 2009. A Man behind a Mask. Director and actor of a short movie.

Bachelor's Thesis. Kemi-Tornion University of Applied Sciences. Business and Culture. Degree Programme of Media Arts. Pages 39.

In my thesis work my aim is to deal with the directing process of a short movie from my own perspective. Another aim is to discuss what happens when the director and actor is one and the same person. Each of these aims is challenging to deal with on its own. Dealing with them together creates a new set of challenges. Through my own experiences I discuss particular disadvantages and advantages in combining the two roles in the directing process of a short movie.

I mainly rely on written material for my source material. Because I focused on directing in general, instead of just directing a short film, there was plenty of material available. I also familiarized myself with persons who have been acting simultaneously as directors and actors themselves in the same movie. However, the most important source was my own experiences of the directing process of a short movie in this dual capacity.

Being the director and actor at the same time brings about several problems, the biggest problem being an uneven balancing of focus, either of the two roles not getting enough attention. In addition, inexperience can introduce unique aspects into both roles.

Keywords: directing, acting, movie trailer, short film

SISÄLLYSLUETTELO

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO.....	5
1.1 Työn lähtökohdat.....	6
1.2 Työn tavoitteet.....	7
2 HISTORIAN KATSAUS.....	8
2.1 Trailerin historiaa.....	8
2.2 Oman käden oikeudella – Vigilante?.....	10
3 TAPAUS MR. VIGILANTE.....	13
3.1 Mr. Vigilanten synty.....	13
3.2 Roolien jako Mr. Vigilantessa.....	14
4 MR. VIGILANTEN OHJAUSPROSESSI.....	16
4.1 Hyvä, paha viihde, ajatuksia taiteesta, viihteestä ja ohjaamisesta.....	16
4.2 Kun ohjaajasta tulee näyttelijä.....	17
4.3 Clint Eastwood -ilmiö.....	18
4.4 Mr. Vigilante -Man Without Name, Nor Plan.....	19
4.5 Directed and Starred by: Pros and Cons.....	21
5 MR. VIGILANTE – VALMIS ELOKUVA.....	25
5.1 Tulevaisuudenkuvia.....	25
5.2 Levityskanavat.....	25
5.3 Mr. Vigilanten saama palaute -muilta ja itseltäni.....	27
5.4 Uutta näkökulmaa ohjaukseen.....	29
6 JOHTOPÄÄTÖKSET.....	32
7 POHDINTA.....	34
LÄHTEET.....	36

1 JOHDANTO

Toiminnallisessa opinnäytetyössäni käsittelen lyhytelokuvan Mr. Vigilante syntymistä, sen muotoa, genreä sekä tekijöitä ja prosessia, jotka johtivat siihen, että lopputulos on mitä on. Mutta jotta työni ei olisi kovin epämääräistä, keskityn käsittelemään elokuvaa omasta näkökulmastani, ohjaajana ja näyttelijänä.

Lyhytelokuvassa, jonka teimme tämän opinnäytetyön osana, yhdistyi monta eri elokuvan osa-aluetta. Elokuvallemme valittu muoto, traileri, on jo taiteenlaji itsessään. Millainen on hyvä traileri? Miten trailerista tuli se, mitä se tänä päivänä on?

Elokuvan genre oli pitkään täysin pimennossa. Vaihtoehdot vaihtelivat kauhuelokuvasta toimintaan, johon sitten loppujen lopuksi päädyttiin. Mutta kuten jokaisella suuremmalla genrellä, myös toiminnalla on lukuisia alakategorioita. Meidän valinnaksemme tuli vigilante-elokuva eli kostoelokuva.

Nuorille, aloitteleville elokuvantekijöille lyhytelokuva on hyvä harjoittelualusta, mutta myös mahdollisuus näyttää osaamistaan niin, että mahdollisesti sen huomaa myös joku korkeammassa asemassa oleva alan päättävä. Se oli myös meillä lähtökohtana: tehdä elokuva jota voisi pitää niin sanottuna visuaalisena käyntikorttina.

Opinnäytetyössäni tutkimustehtävänäni on; millainen on Mr. Vigilanten ohjausprosessi kaksoisroolissa? Miten ohjausprosessi muuttuu, kun ohjaajasta tuleekin yhtäkkiä myös pääosanesittäjä? Mitä haasteita tästä muutoksesta tulee? Entä millaisia etuja tällaisesta tilanteesta voi olla? Monet ohjaajat ovat luoneet menestyksekkäästi uraa myös näyttelijänä. Osa on ollut molempia alusta asti, osa taas siirtynyt myös toiselle osa-alueelle ajan myötä. Kun esimerkiksi näyttelijästä tulee ohjaaja, käy monesti niin, että hän ei enää sitten näyttele elokuvassa kuin korkeintaan pienessä sivuroolissa.

Katsotaan esimerkiksi miestä, jota arvostan suuresti, Clint Eastwoodia. Yhdessä parhaimmistaan elokuvistaan, Million Dollar Babyssa, hän ohjaa elokuvaa mestarisella otteella, mutta samalla myös tekee yhden elämänsä rooleista (Million Dollar Baby 2006).

En ole näyttelijä enkä ole koskaan ollut, mutta kaikesta huolimatta päätin ottaa ”haasteen” vastaan ja hypätä täysin uudelle saralle. Tämän muutoksen tuomista vaikeuksia ja etuja pohdin myös työssäni.

1.1 Työn lähtökohdat

Pitkään minulla oli vaikeuksia rajata työni fokus oikeaksi. Aluksi aiheeni ja työni tarkastelukohde oli ohjaus yleensä. Se on laaja alue, josta ei varmasti saisi kaiken kattavaa edes 250 sivun tekstissä.

”Sen sanon, että jos jotain kadun maailmassa, se on se, että en tehnyt nuorena omia elokuvia”, sanoo veteraaninäyttelijä Harvey Keitel (Bernard 2005, 177). Itsekin tämän vaaran tiedostaneena, olen jo jotain tehnyt elokuvan saralla.

Mr. Vigilante ei ole ensimmäinen lyhytelokuva jossa olen toiminut ohjaajana. Itse asiassa se on järjestyksessään neljäs lyhytelokuva jossa lukee ohjaajana minun nimeni. 2004 valmistui Lompakko, kuuden lyhyen tarinan antologia. Siinä olin toinen kahdesta ohjaajasta. 2007 valmistui Kultapiiskun polku (ohjaaja & käsikirjoittaja) ja 2008 keväällä Tien Pää joka tuotettiin osana Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun lyhytelokuvakurssia. Vertaan kokemustani Mr. Vigilanten kanssa myös näihin, sillä jokainen elokuva on ollut erilainen kokemus, sekä tarinallisesti että myös tuotannollisesti (Lompakko 2004; Kultapiiskun polku 2008; Tien pää 2009; Mr. Vigilante 2009).

Näyttelemisestä minulla ei ollut juurikaan kokemusta ennen Mr. Vigilantea. Sekin vähäinen kokemus mikä oli, rajoittui esiintymisiin kavereiden tuotoksissa, joissa roolini oli aina ollut ohimenevä vierailurooli, tai niin sanottu ”blink and you’ll miss it”-rooli. Mr. Vigilantessa päätin kokeilla siipiäni näyttelijänä, osittain myös muiden tekijöiden rohkaisujen innoittamana.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on myös olla foorumi johon voin purkaa oppimiani asioita ja selvittää asioita muille, mutta myös itselleni.

Työni perustuu siis pääasiallisesti omiin kokemuksiini, mutta suosittelen lukemaan myös muut Mr. Vigilanten ympärille perustuvat opinnäytetyöt. Tällä tavoin saa hyvän kokonaiskuvan Mr. Vigilanten synnystä monelta eri kantilta.

1.2 Työn tavoitteet

Kuten aikaisemmin jo mainitsin, tarkoitukseni ei ole kirjoittaa uutta ohjaamisen raamattua, tai mitään vastaavaa. En todellakaan aio esittää opinnäytetyössäni olevia asioita yhtenä ainoana totuutena tai jyrätä yhtä asiaa toisen alle. Tarkoitukseni on tarkastella yhden ohjaaja-näyttelijän, itseni, kokemuksia, vaikeuksia ja voittoja.

Pystyykö ohjaaja olemaan myös näyttelijä? Kyllä. Saako Mr. Vigilante kostettua häntä väärin kohdelleille? Eiköhän se selviä piakkoin...

2 HISTORIAN KATSAUS

Jotta pääsin sisälle elokuvaan jota olimme tekemässä, piti minun tonkia sen taustoja vähän syvemmältä. Mr. Vigilanten erikoinen muoto oli jo itsessään tutkimisen arvoinen, samaten oli sen genre, tai pikemminkin alagenre.

2.1 Trailerin historiaa

Traileri on epäilemättä yksi tärkeimmistä elokuvan markkinointikeinoista. Joku voisi väittää, että tärkein on juliste, toinen taas että elokuvantekijöiden suorittama henkilökohtainen mainonta talk-show'ssa ja vastaavissa. Mutta traileri on useimmiten se joka antaa katsojalle ensimmäisen silmäyksen itse elokuvaan ja suunnan siitä mitä odottaa elokuvalta.

Traileria ei voi kuitenkaan heittää kasaan viime hetkellä ja odottaa, että yleisö tulvii paikalle. Traileri, aivan kuten elokuvakin, voi olla hyvä, ja se voi olla huono. Useimmiten yleisö päättää, millainen on hyvä traileri. Traileri voi hyvin helposti joko saada katsojan kiinnostumaan elokuvasta josta tämä ei ole ollut aiemmin kiinnostunut, tai sitten se voi karkottaa potentiaalisen katsojan erittäin nopeasti. Syksyllä 2009 James Cameronin Avatar –elokuvan traileri julkaistiin yhtä aikaa Joe Johnstonin The Wolf Man trailerin kanssa. Kun elokuvakansa tuntui yleisesti pettyvän Avatarin traileriin, Wolf Man tuli ja korjasi potin, nousten yllättävän suosituksi. (Avatar 2009; The Wolf Man 2010)

”Niin tavalliset elokuvissa kävijät, kuin myös elokuvaoppineet sekä kehuvat että halveksivat trailereita: Ne ovat parempia kuin itse elokuva; Ne näyttävät vain hienot palat elokuvasta; Ne valehtelevat; Ne paljastavat parhaat palat jo etukäteen; Ne ovat liian äänekkäitä. Mutta silti molemmat edellä mainitut ryhmät käyttävät trailereita”, kirjoittaa Lisa Kernan kirjassaan Coming Attractions (2004, 1).

Trailereita on käytetty markkinoinnissa jo 1900-luvun alusta, kun *Pleasure Seekers* (1913) Broadway-näytelmän lyhyt mainosfilmi pyöri elokuvateatterissa. Mutta Andrew

J. Kuehn nosti elokuvatrailerit uudelle tasolle vuonna 1964 ilmestyneen elokuvan *The Night of the Iguana* trailerilla. (*The Night of the Iguana* 1964)

Ennen *The Night of the Iguana* trailerit olivat enimmäkseen katkelmia elokuvista, räikeillä teksteillä ja kovaäänisillä kertojaäänillä varustettuina. Tieteis- ja kauhuelokuvat hyödynsivät näitä keinoja, hyvänä esimerkkinä *Earth Vs. Flying Saucers*, jossa isot tekstit kuten “WARNING!”, “TAKE COVER!” ja “FANTASTIC IMAGINATION OR WARNING OF THE FUTURE?” valtaavat ruudun, samalla kun uutismainen kertojaääni pauhaa kuinka lentävät lautaset ovat hyökänneet Maahan (*Earth Vs. Flying Saucers* 1954). *The Night of the Iguana* asetti kuitenkin uuden suunnan.

Vaikka uudenlaisia trailereita oli jo alkanut ilmestyä, oli Andrew J. Kuehn ensimmäinen joka todella uudisti trailerit. Hän otti tietoisesti riskin tehdessään *Iguana* trailerista poikkeavan. Kuva oli liioitellun mustavalkoinen, leikkaus nopeaa, eikä kertojaäänessä panostettu äänen voimakkuuteen, vaan pikemminkin sen tunnelmallisuuteen. (*The Night of the Iguana* 1964) Kertojaääneksi Kuehn palkkasi nuoren James Earl Jonesin, joka sittemmin tuli tunnetuksi muun muassa *Darth Vaderin* äänenä. (*Star Wars* 1979)

The Night of the Iguana traileri oli menestys. Pian tämän jälkeen Kuehn perusti *Kaleidoscope Filmsin*, joka erikoistui trailereiden tuottamiseen ja tekemiseen. Monet menestyneet elokuvantekijät alkoivat palkata Kuehnin ja hänen firmansa tekemään elokuviansa trailerit, heidän joukossaan muun muassa Steven Spielberg. (Kuehn 1967)

Trailereiden muodot ovat vaihdelleet vuosien saatossa suuresti, ja nämä muodot ovat eläneet rintarinnan. Alfred Hitchcockin elokuvissa trailerit ovat jo itsessään kokemisen arvoisia. Niitä voisi sanoa melkein dokumenteiksi tai lyhyiksi opetusfilmeiksi, jotka sisältävät pitkiä ja monimutkaisia kamera-ajoja. Pituudeltaan ne saattavat olla jopa seitsemän minuuttia. Psykon trailerissa Hitchcock itse antaa opastetun kierroksen Norman Batesin motelliin (*Psycho* 1960), ja Linnuissa ohjaaja luennoi meidän kaikkien ystävis-tämme, linnuista (*The Birds* 1963).

Alusta asti Kuehnin oppeja on noudatettu ja suosittu. Tyyli, joka joskus oli vallankumouksellinen alallaan, on nyt tavallista. Mutta silloin tällöin tulee trailereita jotka poikkeavat massasta.

1980-luvulla erityisesti kauhuelokuvat käyttivät tapaa joka ei välttämättä menisi läpi tänä päivänä. Perjantai 13. päivä osa 2 -elokuvan trailerissa näytetään lähes jokaisen elokuvassa tapahtuvan murhan uhrin, samalla kun kertojaääni laskee elokuvan niin sanottua ”body countia” (Friday the 13th part 2 1981). Nykykatsoja harvemmin pitää siitä, että traileri paljastaa elokuvasta liikaa.

Terminator 2:n traileriin kuvattiin materiaali varta vasten traileria varten, jota ei sitten ollut elokuvassa; traileri kuvaa Arnold Schwarzeneggerin esittämän kyborgin rakentamista (Terminator 2: The Judgement Day 1991). Traileria ei ohjannut itse elokuvan ohjaaja James Cameron, vaan erikoistehosteista vastannut Stan Winston.

Erikoinen oli myös Cloverfield -hirviörymistelyn traileri. Traileri oli lähes suora pätkä elokuvasta. Elokuvan nimeä ei kerrottu, eikä kukaan tiennyt, mistä elokuva kertoi, koska se oli onnistuttu kuvaamaan täysin salassa, mikä on näinä aikoina erikoista (Cloverfield 2008). Elokuvan saama mainos oli mitä mainiota, internetin täytyessä spekulatioista.

Yksi poikkeava esimerkki on espanjalainen REC -kauhuelokuva, jonka yhdessä trailerissa kuvattiin pelkästään elokuvaa katsovan yleisön kauhistuneita reaktioita. Mielestäni juuri tämä RECin traileri on yksi parhaimmista trailereista ikinä. Se ei paljasta elokuvasta mitään muuta kuin, että kyseessä on, ilmeisesti, todella pelottava ja vangitseva elokuva, mitä se olikin (REC 2007).

2.2 Oman käden oikeudella – Vigilante?

Mitä tarkoittaa Vigilante? Nettisanakirja Wikipedia, kiteyttää vigilantesanan tähän malliin: *A vigilante is someone who extralegally punishes a criminal, or participates in a self-appointed committee to mete out extralegal punishment to a criminal or criminals... - "Vigilante justice" is sometimes spurred on by the perception that criminal punishment is either nonexistent or insufficient for the crime.* Toisin sanoen, vigilante on henkilö joka harjoittaa oman käden oikeutta tilanteessa, jossa viralliset tahot eivät siihen pysty antamaan oikeutta tai eivät edes ala siihen. (Wikipedia)

Sanotaan että yksi perustarinoista draamassa on tämä: tyttö tapaa pojan. Minusta lähes yhtä käytetty kaava on: tyttö tapaa pojan, joku tappaa tytön, poika kostaa. Tai variaatioita siitä. William Shakespearen Hamletia voidaan pitää malliesimerkkinä vigilante-tarinasta. Prinssi Hamlet saa tietää isänsä, Kuningas Hamletin murhasta. Prinssille selviää, että hänen setänsä, Claudius on murhaaja. Hamlet päättää kostaa Claudiukselle, mutta ei ilman raskasta veroa; Hamlet saa kostonsa, mutta menettää myös henkensä (Shakespeare 1559-1601). Tämä on erittäin keskeinen teema kostotarinoissa, ja erityisesti myös elokuvissa. Kostoretki nakertaa kostajan ihmisyyttä tavalla, josta ei enää ole paluuta.

Vigilantet nousivat tietoisuuteen 50- ja 60-luvulla. Poliisit ja yksityisetsivät korvasivat cowboy toimintaseikkailujen sankareina. Arvot yhdysvalloissa muuttuivat, ja suhtautuminen elokuvaväkivaltaan samaten.

Parhaiten vigilantismi nousi tietoisuuteen vuonna 1974 valmistuneen Väkivallan Vihollinen (Death Wish) -elokuvan myötä. Se kertoi Charles Bronsonin esittämästä arkkitehdistä, Paul Kerseystä, jonka vaimo ja tytär joutuvat katujengiläisten hyökkäyksen kohteeksi. Tytär raiskataan, mutta hän jää henkiin. Vaimo surmataan. Viranomaisten ollessa voimattomia, Kersey lähtee New Yorkin synkille kaduille, harjoittamaan oman käden oikeutta (Death Wish 1974).

Death Wish oli menestys Yhdysvalloissa, ja poiki neljä jatko-osaa, sekä suunnitteilla olevan uusintaversio. Elokuva arvosteltiin, ja sen sanottiin yllyttävän oman käden oikeuden harjoittamiseen. Mutta noihin aikoihin rikokset olivat saavuttaneet uuden huipun erityisesti suurimmissa Amerikan kaupungeissa, kuten New Yorkissa ja Los Angelesissa, ja Death Wish oli ensimmäisiä elokuvia jotka esittivät sen.

Viime vuosina vigilante –genre on tehnyt uutta tulemista, vaikka ei voida sanoa että se joskus olisi edes kunnolla mennyt pois. Rambo-sarja sai neljännen osansa 2008, ja vuonna 2007 sai lähes peräkkäin ensi-illan kaksi korkean profiilin vigilante -elokuvaa, Jodie Fosterin tähdittämä The Brave One (2007), sekä Kevin Baconin ja John Goodmannin tähdittämä Death Sentence (2007). Ja jos katsoo vain viiden vuoden päähän, näkee matkalla lukuisia suurella budjetilla tehtyjä, ja nimekkäiden näyttelijöiden tähdittämiä

elokuvia kostosta. Enää näitä elokuvia ei ole tuomittu automaattisesti b-luokkaan, vaan ne ovat vakavasti otettavia elokuvia.

3 TAPAUS MR. VIGILANTE

3.1 Mr. Vigilanten synty

Mr. Vigilante kertoo nuoresta miehestä, jolla on asiat mallillaan. Hänellä on kaunis, nuori morsian, ja perheenisäystäkin on tulossa. Mutta sitten eräänä päivänä, pariskunnan ollessa piknikillä joen rannalla, he joutuvat jengiläisten raa'an hyökkäyksen kohteeksi. Morsian saa surmansa, ja mies haudataan elävältä. Mutta mies ei ole kuitenkaan kuollut, ja noustuaan haudastaan, hän alkaa metsästä metsästä jengiläisiä, yksi kerrallaan, joskus jopa useammankin kerrallaan.

Mr. Vigilanten idean taustalla on monta eri tekijää. Yksi suurimmista innoittajista oli kun Janne Suopajärven, josta sittemmin tuli elokuvan kuvaaja/näyttelijä/käsikirjoittaja, kanssa katsoimme Charles Bronsonin tähdittämää elokuvaa, Väkivallan Vihollinen 3 (Death Wish 3 1985). Sen innoittamana aloimme suunnitella omaa vigilante-elokuvaamme. Itse elokuvan nimi, Mr. Vigilante keksittiin heti samana iltana, lieneekö syynä se että se mainittiin juuri nähdyssä elokuvassa.

Elokuva ei pariin vuoteen päässyt suuria puheita pidemmälle. Silloin tällöin se nousi aina esille, tyyliin ”pitäisi laittaa homma rullaamaan”. Elokuva ei kuitenkaan rullaillut paljon mihinkään. Sitten tuli aika jolloin opinnäytetöiden valmistelu lähestyi. Elätelin mielessäni ideaa trailerin tekemisestä. Tähän ideaan olin saanut innoitteeni katsoessani elokuvan Grindhouse. Pikemminkin kyseessä oli kaksi 70- ja 80-luvun tyyllillä tehtyä kauhu/toimintaelokuvaa, jotka oli sidottu toisiinsa usean valetailerin avulla. Grindhouse oli yksi vuoden 2007 erikoisimpia ja parhaimpia elokuvia, taustalla meksikolainen ohjaaja Robert Rodriguez, sekä yksi tämän hetken menestyneimpiä ohjaajia, Quentin Tarantino (Grindhouse 2007).

Alkuperäinen ideani, The Bunker –niminen kauhu-elokuva todettiin jonkin aikaa kestävien pohdintojen jälkeen liian vaikeasti toteutettavaksi, ottaen huomioon että käytävissä oleva aika oli lyhyt. Mutta kuten alussakin, lopullinen idea tuli elokuvan katsoamisen jälkeen. Elokuva oli Sylvester Stallonen ohjaama ja tähdittämä Rambo, tarina miehestä joka lähtee lähes yksin pelastamaan lähetyssaarnaajia raa'an Burmalaisarmeij-

jan käsistä (Rambo 2008). Mr. Vigilante nousi keskusteluun, samaten idea trailerista. Ja niin ne kaksi yhdistyivät. Loppu on, kuten sanotaan, historiaa.

3.2 Roolien jako Mr. Vigilantessa

”Elokuvan teko on luonteeltaan ryhmätyötä. Hyvän työryhmän vaikutus lopputulokseen on ratkaisevan tärkeää.”

- Renny Harlin (Harlin & Paunio & Siltala & Salminen 1991, 93)

Kevään 2009 aikana tehdyissä lyhytelokuvissa kuvausryhmien koko oli hirmuisen suuri. Lähes jokaisessa elokuvassa oli kahdestakymmenestä kolmeenkymmeneen tekijää. Tien Päässä oli yli 30 tekijää. Verrattuna edelliseen elokuvaani, Kultapiiskun polkuun, tämä oli paljon. Kultapiiskun polussa työryhmän koko oli 12 henkeä. Ihmiset joutuivat tekemään useaa roolia. Tien Päässä lähes jokaisella tekijällä oli oma tehtävänsä, ja siltikin monet joutuivat tekemään muita tehtäviä omiensa lisäksi.

Tärkeintä oli, että niin sanotut taiteellisesti päävastuulliset kuten ohjaaja, kuvaaja ja valaisija, olivat eri henkilöitä. Että kukaan ei hoitanut kahta tehtävää yhtä aikaa samassa tuotantovaiheessa. Kun valitsin tekijöitä tehtäviinsä, valitsin tietoisesti henkilöitä joiden tiesin osaavan hommansa, ilman sen suurempia patistuksia ja ongelmia.

Sama juttu päti Mr. Vigilanten kanssa. Päätin vetäytyä kokonaan pois kuvasuunnittelusta (olin itse tehnyt kuvakäsikirjoituksen Tien Päähän), koska tiesin että Mr. Suopajärvi osaisi homman huomattavasti paremmin. Ja ennen kaikkea, luotin täysin hänen osaamiseensa. Hän kuitenkin oli ollut mukana jo perusidean syntymisestä asti. Suurin tekijä oli se, etten tiedä kuvauksesta ja kameroista edes puoliakaan siitä mitä hän tietää.

Kultapiiskun polussa leikkasin itse ensimmäisen raakaleikkauksen. Leikkausprosessi kesti monta viikkoa, pituutta elokuvalle tuli yli puoli tuntia, ja lopputulos oli tekele jossa rytmitys oli pielessä ja leikkaus muutenkin kömpelöä. Sitten kehiin astui elokuvan lopullinen leikkaaja, Jussi Ketomäki. Parissa kolmessa päivässä hän leikkasi hieman yli kaksikymmentä minuuttia pitkän, tiiviin elokuvan joka oli valovuosia ns. ohjaajan leikkaustani edellä.

Nämä olivat tekijöitä jotka vahvistivat päätöstäni astua näiden tehtävien ulkopuolelle, ja jäädä pelkästään tarkkailijan rooliin. Minusta on järkevämpää antaa niiden hoitaa homma jotka sen hallitsevat, eikä mennä sotkemaan käsiään johonkin mikä ei itsellä ole oikein hallinnassa.

Yksi suuri tekijä jotka takaa onnistuneen lopputuloksen, on luottamus. Joten heti alusta kun ympäröi itsensä luetettavilla ihmisillä, säästyy monelta harmilta.

4 MR. VIGILANTEN OHJAUSPROSESSI

”Uskon olevani hyvä ohjaaja, vaikka kuulostaisinkin tyytyväiseltä ja itsekeskeiseltä. Uskon, että pystyn tekemään työni niin hyvin kuin se on mahdollista tehdä.”

- Renny Harlin (Harlin & Paunio & Siltala & Salminen 1991, 91)

4.1 Hyvä, paha viihde, ajatuksia taiteesta, viihteestä ja ohjaamisesta

Elokuva ohjaamisesta usein luodaan julkisuudessa myyttinen kuva. Ne jotka eivät tiedä elokuva-alasta paljon, tai yhtään mitään, usein omaavat kuvan ohjaajista tummina ja vaikeina hahmoina, jotka istuvat vain kuvauspaikan nurkassa, puoliksi varjossa, tupakka roikkuen suupielestä. Yllään tällä ”ohjaajalla” on yleensä baskeri ja kaulaliina.

”Ohjaaja vastaa elokuvan taiteellisesta kokonaisuudesta”, määrittelee Elokuva-kirja ohjaajan (Nemert-Svedlund & Rundblom & Vilhunen 1989, 13).

Monesti ihmisten mielipide on, että ainoa oikea ohjaaja on se, joka tekee niin sanottua taidetta, pistäen katsojat kovalle. Nämä ”oikeat ohjaajat” eivät anna katsojalle mitään valmista, vaan pistävät katsojat ajattelemaan ihan tosissaan. He ovat taiteilijoita, eivät elokuvatehtaan liukuhihnatyöntekijöitä, kuten ne toiset. Esimerkki on erittäin kärjistetty. Mutta se kuvastaa omaa turhautumistani siihen ajatusmaailmaan johon törmää lähes joka puolella näinä päivinä. Sitä kuinka viihde tuntuu olevan elokuvapiireissä hieman kie-roon katsottu tekijä. Toki elokuva saa viihdyttää, mutta ei liikaa. Muuten se ei enää ole taidetta, vaan niin sanottu ”popcorn-elokuva”.

”Minusta tehtävämme on luoda viihdettä”, sanoi ohjaajalegenda Howard Hawks (McBride 2002, 22). Hawks oli oikeassa, miksi laittaa yleisö itkemään tuskasta? Miksi yleisö ei saisi samalla nauttia elokuvasta, ja jos kyseessä on surullinen elokuva, olla suruisaan, mutta samalla nauttia elokuvasta? Tämä kaikki tietysti tarinan sallimissa rajoissa.

Renny Harlin, jonka elokuvat usein joutuvat ikävän erottelun kohteeksi, toteaa; *”Tähän tulokseen päättyy jos yksinkertaistaa maailmaa jakamalla sen kahteen osaan, mustaan ja valkoiseen.”* (Harlin & Paunio & Siltala & Salminen 1991, 137).

Räikeä esimerkki taiteen ja viihteen erottelusta ja eriarvoistamisesta on, Lapissa ilmestyvä päivittäinen sanomalehden elokuva-arvostelut. Lehtui erottelee elokuva-arvosteluissaan taiteen ja viihteen, ja molemmille annetaan tähdet. Tämä on mielestäni surkein elokuva-arvostelu palsta ikinä, ei niinkään tekstinsä, mutta juurikin tällaisen erottelun takia. Mikä tekee Harry Potter 6:sta kahden tähden taidetta, mutta kolmen tähden viihdettä? Tai Brünosta kolmen tähden taidetta ja neljän tähden viihdettä? (Leinonen 2009) Onko erikoistehosteilla ryyditetty fantasiaelokuva yhtään vähemmän taidetta kuin fiktiivinen dokumentti saksalaisesta muotitoimittajasta toilailemassa Amerikassa?

Kuten *suurimmalle osalla elokuvantekijöistä ("Minä en tee muuta kuin kerron tarinoita" McBride 2002, 22)*, myös minulle tärkeintä elokuvassa on tarina. Vaikka olenkin suuri viihteen ystävä, ja useat lempielokuvistani ovat juuri niitä paljon paheksuttuja popcorn-elokuvia, tarina on minulle tekijänä tärkein.

4.2 Kun ohjaajasta tulee näyttelijä

On selvää, että ohjaajan paras ystävä elokuvaa tehdessä on näyttelijä. Näyttelijä on elokuvan kasvot, tekijä joka jää auttamatta yleisön mieleen, niin hyvässä kuin pahassakin. Ohjaaja Sidney Lumet sanookin, että *"Näyttelijä on jokaisen elokuvan merkittävin osa"* (2004, 75).

Jos pääosassa on henkilö joka ei osaa näyttellä, eikä omaa karismaa yhtään, jää yleisölle paha maku koko elokuvasta, vaikka siinä olisi paljonkin hyviä tekijöitä. Näin on käynyt lukuisasti 90- ja 2000-luvuilla, kun elokuvaan, erityisesti Hollywoodissa on alettu palkata pääosiin rap-artisteja, vapaapainijoita ja muita "ei näyttelijöitä", ja näin useasti koska heillä on fyysisyyttä ja ulkonäköä. Elokuvassa on taitava ohjaaja, ja taitava tuotantotiimi, mutta asia joka katsojalle jää mieleen, on puunaamainen pökölö pääosassa. Tämä tietenkin on hyvin kärjistettyä, mutta silti tosiasia.

"Näyttelemineen on pohjimmiltaan yksinkertainen yritys elää uskottavasti kuvitelluissa olosuhteissa."

- *Bryan Singer* (Weston 1999, 150)

Mutta mitä tapahtuu sitten kun näyttelijä ja ohjaaja ovat sama asia? Mikä saa ohjaajan alkamaan omaksi parhaaksi kaverikseen. Mitä ongelmia siitä seuraa? Entä mitä helppouksia? Vai seuraako yhtään mitään? Tätä en tiennyt, enkä ole varma tiedäkö täysin vieläkään. Mutta siitä huolimatta tein hypyn tuntemattomaan, ja päätin itse esittää pääroolin ohjaamassani Mr. Vigilante -trailerissa.

4.3 Clint Eastwood -ilmiö

Se että ohjaaja on sama kuin näyttelijä, ei ole uusi ilmiö Hollywoodissa, saattikka muuallakaan maailmassa, vaan näin on tehty aikojen alusta, tai ainakin elokuva-aikojen.

Tässä vaiheessa on kuitenkin hyvä tehdä ero cameo ja varsinaisen näyttelijäsuorituksen välille. Cameo on pieni rooli jonka esiintyjä tekee, useimmiten ilman krediittiä. Jos esiintyjä saa krediitin roolistaan, ei se enää ole cameo, vaan pikemminkin vain pieni rooli. Mutta miten kaikki tämä liittyy ohjaajiin?

Ohjaajat usein tekevät cameoita elokuvissaan, pieniä ohimeneviä vilahduksia, joista ei ohjaajaa välttämättä tajua edes etsiä ellei tiedä miltä hän näyttää. Moni ei siltikään huomaa cameoa tekevää ohjaajaa, koska ei yksinkertaisesti osaa katsoa elokuvaa näin tarkasti.

Alfred Hitchcock oli tunnettu lukuisista cameoistaan, jotka hän teki elokuvissaan. Useimmiten hänen roolinsa olivat vain juuri niitä ohikiitäviä vilahduksia, mutta näistä vilahduksista tuli yleisön suuria suosikkeja, ja auttoivat tekemään cameorooleista tunnettuja. Hyvänä esimerkkinä Hitchcockin rooleista ovat koira ulkoiluttava mies Linnussa, bussista myöhästynyt mies Vaarallisessa romanssissa (juuri kun hänen nimensä on ruudussa) (North by Northwest 1959) ja kelloa vetävä mies Takaikkunassa, jossa hän rikkoo niin sanotun ”neljännen seinän” ja puhuu suoraan katsojalle (Rear Window 1954). Hänen cameonsa olivat usein myös huumorisävytteisiä, useasti kiitos Hitchcockin pyylevän olemuksen.

Missä kulkee cameo ja roolisuorituksen raja? Kumpaa on esimerkiksi M. Night Shyamalanin rooli Signs-elokuvassa? Aikaisemmin hän on tehnyt pieniä rooleja jotka voi-

daan lukea cameoiksi, mutta em. elokuvassa hänellä oli ruutu-aikaa useita minuutteja, lukuisia vuorosanoja ja kokonainen kohtaus elokuvan pääosanesittäjän, Mel Gibsonin kanssa, ja Shyamalan sai roolistaan krediitin. Mutta jos hän ei olisi saanut, olisiko se sitten ollut cameo? (Signs 2002)

Sitten on niitä ohjaajia jotka tekevät isoja roolisuorituksia, ja saavat siitä ison krediitin. Mikä saa heidät ryhtymään tähän?

Siihen on monia vastauksia, mutta ehkä suurin ja selkein on se, että ohjaajasta ei tule näyttelijää, vaan näyttelijästä ohjaaja. Näin kävi muun muassa Clint Eastwoodin tapauksessa. Hän oli tunnettu televisionäyttelijä, takanaan muun muassa Rawhide –sarja (1959), ja ennen kaikkea, hän oli esittänyt pääosaa Sergio Leonen Dollari-trilogiassa (1964; 1965; 1966). 1971 hän siirtyi kameran taakse ja ohjasi Play Misty for Me (1971) jännärin, ja siitä alkoi hänen pitkä ohjaajan ura joka on jatkunut tähän päivään saakka, ansaiten hänelle lukuisia palkintoehdokkuuksia ja voittoja, esimerkkinä 2 Oscaria Parhaasta ohjauksesta, Armottomasta ja Million Dollar Babysta (1992; 2004). 2000-luvulla hän teki täysin päinvastaisen teon mitä uransa alussa; hän jäi eläkkeelle näyttelemisestä ja keskittyi täysin ohjaamiseen. Mutta sitten hän teki paluun kankaalle Gran Torinossa, ja jälleen katsojat ja kriitikot menivät sekaisin (2008). Itse henkilökohtaisesti arvostan Eastwoodia ja hänen elokuviaan äärettömän paljon.

4.4 Mr. Vigilante -Man Without Name, Nor Plan

“Ei ole teidän asianne sanoa, tuleeko elokuvasta hyvä tai huono. Tehkää vain parhaanne. Kun olette sen tehneet, menkää kotiin.”

- David Mamet (2001, 113)

Kun Mr. Vigilante -lyhytelokuva viimein parin vuoden mietinnän jälkeen alkoi saada muotoaan, nousi esiin tietysti se polttava puheenaihe: kenestä elokuvan nimikkohahmo, Mr. Vigilante? Kuvausten lähestyessä, ja pääosanesittäjän yhä puuttuessa, aloin tuumia sitä mahdollisuutta, että esittäisin roolin itse. Mutta kuten varmaan monella ohjaajalla,

joka ei ole päätoimisesti näyttelijä, myös minulla oli ongelmani ja huoleni. Ensinnäkään en ollut juuri koskaan näytellyt, ja tähän ei lasketa kamerakurssin harjoituksia.

Toiseksi, kyseessä oli varsin fyysinen rooli, ja en ollut kovinkaan fyysinen ihminen. Kuntoni oli retuperällä ja ajanpuutteen vuoksi en kerinnyt treenata roolia varten yhtään. En myöskään ulkonäöltäni ole perinteinen ”toimintasankari”, josta sain myös kuulla elokuvan valmistuttua, hieman ikävällä tavalla.

Kolmas tekijä josta olin huolissani, oli osan esittäjän terveys. Koska tiesin osan vaatiman fyysisyyden, tiesin myös että oli hyvin mahdollista että kuvauksissa voisi sattua vaaratilanteita, ja esittäjä voisi loukkaantua. Ja kuinka ollakaan, näin kävi. Erään ”stuntin” aikana laskeuduin huonossa asennossa olleelle jalalleni, ja seurauksena oli osittain revennyt nivelside. Sitä seurasi nilkutusta ja lääkäriissä käynti. Olisiko tämä tapahtunut jos osaa olisi esittänyt joku muu, oliko kyseessä oma möhlykseni vai mitä?

Huolimatta kaikista alun epäroinneista ja lievästä kasvavasta ahdingosta, päätin rohkeasti ottaa härkää sarvista kiinni ja esittää roolin itse, päätös jota en yleisesti ole katunut, mutta joka on aiheuttanut paljon ajatuksia, olisinko voinut tehdä jotain toisin, ja olisiko ollut parempi että joku muu olisi hoitanut roolin. Tai olisiko jonkun muun pitänyt hoitaa elokuvan ohjaaminen, minun näytellessäni?

Päätöksiä, päätöksiä. Lumetin sanoin; *”Kukaan joka haluaa ohjata, mutta ei ole vielä kertaakaan ohjannut, ei pääse tekemään päätöstä. Jos teille tarjoutuu mahdollisuus ohjata, tarttukaa siihen!”* (2004, 18)

Mutta totuus on, että olen ollut aina ohjaaja/kirjoittaja ensin, kaikki muut toimenkuvat sen jälkeen.

Ja niin alkoi Mr. Vigilante

4.5 Directed and Starred by: Pros and Cons

Tässä osiossa pohdin hieman sitä, että mitä etuja ja mitä haittoja on siitä, kun ohjaaja ja näyttelijät ovat yksi ja sama asia. Asiat mitä tässä tarkastelen, ovat suurimmaksi osaksi omia kokemuksiani, verrattuna Mr. Vigilanteen, ja kahteen muuhun ohjaamani lyhytelokuvaan, Kultapiiskun polkuun ja Tien päähän.

Trailerielokuvassa pitää kuitenkin aivan ensimmäiseksi muistaa se, että vaikka kuvauksen periaatteet ovat samoja kuin pitkässä elokuvassa, ovat ne kuitenkin jollain asteella erilaisia. Trailerissa kuvien pituus on vain murto-osia pitkä elokuvan kuvista, ja useimmiten trailereista, varsinkaan toimintaelokuvan trailerista, ei juurikaan pysty lukemaan mitä kaikkea hienoa ja pientä näyttelijä on mukaan ujuttanut.

David Mamet kertoo tarinan Humphrey Bogartista, että miten tämä oli pystynyt olemaan niin luonteva. Bogie vastasi: ”Ohjaaja pyysi minua vain nyökkäämään, ja orkesteri alkoi soittaa.” Yleisö oli haltioissaan ja liikuttuneita Bogartin pidättäytyneisyydestä (Mamet 2001, 85). Vaikka tämän hienon kohtauksen takana ei ollut sen suurempaa tarinaa, tällaiset metodinäyttelemisen keinot eivät välttämättä nouse oikeuteensa trailerissa. Senpä takia ei haitannut vaikka pääosiin, omaan rooliini ja muihin, ei valittu ns. ammattinäyttelijöitä.

Ensimmäinen asia jonka voi lukea miinukseksi, ja samalla myös plussaksi, on valmistautuminen. Sillä ollessasi yhtä aikaa sekä ohjaaja että näyttelijä, prosessi ennen elokuvaa muuttuu huomattavasti. Ollessasi pelkkä ohjaaja, sinulla on silti miljoona ja kaksi asiaa hoidettavana ja päätettävänä. On se sitten valaistukseen, kuvakäsikirjoitukseen tai näyttelijöihin liittyvää.

Tien päässä en itse ollut kameran edessä, joten saatoin keskittyä rauhassa (tietenkin asetetun lyhyen ajan puitteissa) kaikkiin niihin asioihin jotka piti hoitaa ennen elokuvan alkua. Leijonanosan valmistautumisesta vei kuvakäsikirjoituksen teko, johon tuhrautui ehkä liikaakin aikaa, kiitos piirustustaitoni ja -nopeuteni jotka jättivät toivomisen varaa. Mutta ainakin tässä elokuvassa oli kuvakäsikirjoitus. Kultapiiskun polussa oli pelkkä kuvalista (mihin en enää ikinä suostu, kuvakäsikirjoitus pitää olla, tai sitten harvinaisen vankka käsitys siitä mitä kuvataan).

Mr. Vigilante taas tehtiin harvinaisen pikaisella vauhdilla. Koko homma, käsikirjoituksen alusta kuvausten viimeiseen päivään, oli ohi noin kuukaudessa. Tässä tapauksessa käsikirjoitus on hyvin löyhä käsite, sillä elokuvan poikkeava muoto, traileri, vaati pikemminkin kohtaus ja kuvaluetteloa, ja sitä miten ne suurin piirtein rakennettaisiin lopullisessa tuotoksessa. Ja tässä tapauksessa kuvaajani oli erittäin perillä tilanteesta, olihan hän kuitenkin yksi elokuvan kolmesta isästä, ja itseni kanssa toinen kantaisista.

Ehkä suurin haaste oli näyttelijöiden kanssa valmistautuminen. Tällä kertaa suurin osa valmistautumisesta tehtiin oman pääni sisällä. Tavallisesti ohjaajalla sekä näyttelijällä on joku jonka kanssa keskustella, ja purkaa hahmoa, nimittäin toisensa. Silloin heillä on joku ulkopuolinen katsomassa tapahtuvaa hahmonluomista, antamassa ulkopuolisen mielipiteen. Nyt olin yksin ajatuksieni kanssa. Totta, olisin voinut kysyä neuvoja muilta ryhmän jäseniltä, mutta jostain syystä en halunnut. Ehkä halusin katsoa, josko pystyisin kaikkeen tähän itse, ja ryhmän jäsenillä oli omat tehtävänsä jotka veivät heiltä aikaa ja keskittymistä. Ja koska kyseessä oli todella nollabudjetin, ja lyhyellä ajalla tehty elokuva, jokainen tarvitsi maksimoida ajankäyttönsä, jotta koko homma saataisiin purkkiin neljässä suunnitellussa päivässä. Tottahan hahmo suunniteltiin melko valmiiksi tarinan koostamisvaiheessa, mutta pidempi kehittäminen jäi omalle vastuulleni.

”Jos näyttelijä joutuu tekemään toistenkin työt, hän ei voi keskittyä kokonaisuudessaan omaansa”, kirjoittaa Judith Weston (1999, 25).

Valmistautumista hankaloitti myös se tosiasia, ettei minulla ollut näyttelijäkokemusta juuri yhtään. Näyttelemisellä, ja sketseissä esiintymisellä on suuri ero. Kokenut näyttelijä olisi suhteellisen helposti pystynyt valmistelemaan itsensä, minulla taas asia oli aivan toinen.

Juuri tämä fakta voi toimia myös avuna elokuvan valmistelussa, ihan käytännöllisistä syistä. Kun näyttelijä on eri kuin ohjaaja, kuten useimmiten on, on sovittava tapaamisia ja koelukuja ennen elokuvantekoa. Näin tein Kultapiiskun polun ja Tien pään kanssa. Pääosan esittäjien aikataulut eivät aina menneet yksiin, ja esimerkiksi Tien päässä en tavannut kahta pääosanesittäjääni yhtä aikaa kertaakaan ennen kuvauksia. Kultapiiskun polussa olikin eri asia, ja pidimme kahden pääosanesittäjän kanssa harjoituksia useita

kertoja viikossa. Sidney Lumet kertoo pitävänsä harjoituksia tavallisesti kaksi viikkoa, elokuvasta riippuen ehkä enemmänkin (2004, 78). Vigilanten kanssa olin yksin. Saatoin tehdä harjoituksia milloin halusin, miten halusin. Ja useasti pelkästään pääni sisällä, bussissa ja ruokakaupassa.

Miten vastaanäyttelijöiden kanssa? Tässä tapauksessa minulla oli myös etuni, sillä joka ikinen näyttelijä oli kaverini tai jollain tavalla minulle tuttu. En joutunut käymään läpi tutustumisvaihetta jonka jouduin käymään muiden elokuvieni näyttelijöideni kanssa. Minulla oli jo jonkinlaiset suhteet luotuna vastaanäyttelijöihini. Ja suurin osa heistä oli vain pienissä rooleissa, ja useat esittivät monia rooleja. Tästä johtua voidaan tulkita, että valmistautumista oli tapahtunut jo vuosien ajan ennen elokuvan alkua.

Tämä on minusta hyvä keino varmistaa, että yhteinen sävel näyttelijän kanssa löytyy. Se, että näyttelijä löytyy tuttavapiiristä, edesauttaa siinä, että on helpompaa sanoa asiat niin kuin ne ovat. Siinä missä ulkopuolisten näyttelijöiden kanssa auttamatta on ujo, kavereidensa kanssa voi olla rehellinen oma itsensä, olettaen tietysti että siinä pisteessä ollaan kuvaussetin ulkopuolellakin.

Onko siitä, että näyttelijät ovat lähipiiristä, mitään haittaa? Kun kuvauspaikasta muodostuu kaveriporukan kokoontumisajot, on vaara että myös työnteko kärsii liiallisesta hauskasta. Silloin työnteko ei ole enää työntekoa, koko homma muuttuu leikkimiseksi, tai kaverien kanssa puuhasteluksi, ja ohjauskin muuttuu jutteluksi ja kuvausprosessi suorittamiseksi.

Taas toisaalta, jos kuvauspaikan ilmapiiri on rento, on helpompaa. *”En pidä kuvauspaikan riitaisuutta hyvänä asiana. Joidenkin ohjaajien mielestä ihmisiä pitää provosoida, jotta heistä saa irti parhaan työpanoksen. Minusta se on täysin hullua, kireästä ilmapiiristä ei ole mitään hyötyä.”* (Lumet 2004, 28)

Totuus on, että ohjauksessa ja näyttelyssä yhtä aikaa, on sekä hyviä että huonoja puolia. Mutta otin kaikki vastaan haasteena.

Selvää on se, että en ole aivan heti näyttelemässä uudestaan. Se vei liikaa aikaa itse ohjaukselta, ja myös näyttelemiseltä, niin hullulta kuin se kuulostaakin. Mutta tosiasia oli se, että en oikein pystynyt keskittymään kunnolla kumpaankaan.

5 MR. VIGILANTE – VALMIS ELOKUVA

5.1 Tulevaisuudenkuvia

Mr. Vigilantella oli vaikea jälkituotanto. Kun kuvaukset saatiin loppuun, oli edessä myös työryhmän hajoaminen. Itse olin muuttopuuhiissa heti kuvausten jälkeen ja aloittamassa töitä toisella paikkakunnalla, ja senpä takia elokuvan koostaminen jäi leikkauksen ja kuvaajan harteille. Olin tietysti hengessä mukana, ja sitä mukaa kun versioita syntyi, niitä lähetettiin minulle tarkastettavaksi.

Elokuvan hyödyksi oli, että se ei ollut vain yhden miehen tuotos. Kun elokuvalla oli kolme ”vanhempaa”, ei haitannut että yksi poistui kuvioista sivummalle, sillä jäljelle jää kuitenkin joku joka tietää mitä haetaan.

Elokuva oli valmis noin kuukausi kuvausten loppumisen jälkeen, leikkauksen ja äänitöiden osalta. Vaikka aiomukset olivat kovat, ei niin sanottua ”ensi-iltaa” koskaan järjestetty, kiitos työkiireiden ja hajonneen työryhmän.

Mitä Mr. Vigilanten valmistuminen tarkoittaa oman tulevaisuuteni kannalta? No, ainakin sitä, että olisin vapaa seuraavaan projektiin. Sitä ei ole vielä kuitenkaan tullut, elokuvaprojektia ainakaan. Sitä on seurannut, tähän asti, vuoden tauko omien projektien tekemisestä, koulun, vaihto-oppilas ajan ja työharjoittelun täyttämänä.

5.2 Levityskanavat

Mikä on tärkein elokuvaa koskeva asia, jota jokainen tekijä toivoo? Jotkut saavat sitä miljoonittain, jotkut taas eivät juurikaan. Vaikka teimmekin ”pelkkää amatöörielokuvaa”, toivoimme myös saavamme elokuvalla *katsojia*.

Aikaisemmat elokuvani ovat olleet katsojien osalta vähän niin ja vähän näin. Kultapiis-kun polun näki vain vajaa sata ihmistä, jotka olivat elokuvan näytännössä Tornion Cult Cinema & Cafessa. Mutta sen jälkeen katsojat ovat olleet lähinnä yksittäisiä henkilöitä, kavereita ja sukulaisia. Tästä en tosin voi syyttää ketään muuta kuin itseäni, sillä en lä-

hetellyt elokuvia festivaaleille, enkä ole ladannut sitä yhteenkään nettipalveluun jossa elokuvia voi katsoa, esimerkiksi Pixoffiin tai Youtubeen.

Tien pää taas pärjäs huomattavasti paremmin. Elokuva esitettiin Torniossa Elma-gaalassa, yleisönäytöksissä Torniossa, Kemissä ja Oulussa, sekä lukuisilla festivaaleilla, kuten myös esitettiin kaikkia koulun lyhytelokuvia. Tarkkoja lukuja en osaa arvioida, mutta on se kuitenkin suurempi kuin Kultapiiskun polulla.

Mr. Vigilante onkin ensimmäinen elokuva jota on levitetty tekijöiden omin voimin, joten ensimmäinen levityskanava oli helposti lähestyttävä ja jotain jota saattoi itse tarkkailla, eli internet. Elokuva ladattiin Youtubeen, ja tällä hetkellä (24.10. 2009) elokuvan sivulla on käyty lähes 675 kertaa, ja 9 äänen keskiarvona on 4½ tähteä viidestä. Ei yhdeksästä äänestä voi paljoa päätellä, mutta silti, se antaa toivoa. Youtuben lisäksi elokuva näytettiin Elma-gaalassa, sekä yleisönäytöksissä Torniossa, Kemissä ja Oulussa.

Mr. Vigilanten levitys netissä oli jo alusta asti itsestään selvää. Näinä päivinä netti on noussut amatöörielokuvantekijöiden pelastukseksi. Siinä missä ennen nettiä amatööritekijöillä oli hankaluuksia saada elokuviaan esille, netti on mahdollistanut sen, että jokainen halukas saa työnsä katsojia, jos niin haluaa.

Kaikki eivät näe tätä positiivisena asiana. Monet voivat olla sitä mieltä, että internetin kasvaminen lyhytelokuvien esitysfoorumina syö lyhytelokuvien arvostusta. Näin ainakin toteaa Hanna Paronen opinnäytetyössään ”Surullinen tapaus” (2008). Kyllä, tämä on kieltämättä totta, mutta internet tarjoaa myös mahdollisuuden niille jotka muuten eivät saisi elokuviaan esille. Kun vaihtoehtoina on netissä julkaiseminen tai unohdus, otan netin koska tahansa. Ja eivät kaikki ole välttämättä sellaisia tekijöitä, jotka laittavat teoksiinsa aikaa ja rahaa, vain joutuakseen piilottamaan ne pöytälaatikoihin, tai rajoittamaan katsojakuntansa kavereihinsa. Olisiko tamperelaisen Energia Productionsin Star Wreck noussut yhdeksi katsotuimmista suomalaiselokuvista, ja sitä myöten kulttimaineeseen ympäri maailmaa, elleivät tekijät olisi laittaneet sitä ilmaiseksi ladattavaksi nettiin (Ketola 2005)? Ja tekisikö sama ryhmä nyt lähes neljän miljoonan euron budjetin scifieeposta, Iron Sky (Kulttuuriviennin tukiverkko 2009)?

Mr. Vigilante ei ehkä kohota lyhytelokuvan arvoja suuren yleisön silmissä, mutta ei sitä niin tarkoitettukaan. Minusta netti on oivallinen keino jolla nuoret ja ei-ammattilaiset saavat omia töitään esille. Ja jos he ovat kuten minä, ja heidän on pakko saada luovuut-taan purettua jonnekin, niin miksei sitten nettiin?

5.3 Mr. Vigilanten saama palaute -muilta ja itseltäni

Kun aloin ”amatööriurani”, olin täysin tietoinen siitä, että kritiikkiä seuraisi. Ja totta kai hyväksyn sen. Totuushan on se, että ei ilman kritiikkiä kehity. Mutta tiesin myös sen, että niin sanottu amatöörikriitikko on rankempi kuin ammattilaiskriitikko.

Siinä missä ammattilaiskriitikko pitää, tai ainakin yrittää, yllä ammattimaisuutta arvioi-
nessaan. Hän saattaa sanoa pahastikin elokuvasta, ja tekijöistä, mutta harvoin menee henkilökohtaisuuksiin. Saattaahan niitäkin tapahtua, mutta silti ammattimaisuutta pyri-
tään pitämään yllä.

Amatöörikriitikolla tarkoitan sitä tavallista katsojaa, joka ei juuri säästele sanoissaan. Hän saattaa katsoa elokuvan ja jos ei jostain pidä sanoo sen pahastikin. Sen sain huoma-
ta Mr. Vigilanten kohdalla.

”Ihan paras!!!! Annoin 5 tähtee! Mun isoveljeni on tossa! Oletteko kadeja... Toi korpelan markus...” -MetalDevil123

Ja vastaus, mikä tähän ”kehuun” Youtube-sivulle kirjoitettiin, kuului seuraavanlaisesti:

**”No ei todellakaan olla, vitun idiootti.. Hyi helevetti kun on ruma ihminen, puukol-
la kylkeen.” -Wickedshit123123**

Juuri tällaiset kommentit, jotka eivät liity elokuvaan mitenkään, eivätkä näyttelijäsuori-
tukseen, vaan keskittyvät ulkonäköön, pistävät miettimään kommenttisektion poistamis-
ta elokuvan sivuilta. Toisaalta, näitä suunsoittajia tuntuu riittävän, oli se sitten kom-
menttipalstalla tai paikallisbussissa, ja ennen pitkää ne alkaa ohittaa olankohautuksella.

On elokuva saanut muutakin hyvää palautetta, pääasiallisesti tosin kaveripiiriltäni ja itse mukana olleilta. Tämä voi tuntua hieman epärealistiselta asemalta, totta kai he kehuvat elokuvaa, joku voisi sanoa. Onko kuitenkin niin, että he kehuvat elokuvaa pelkästään sen takia, että ovat tuttujani, ja eivät halua pahoittaa tekijöiden, kavereidensa, mieltä? Vai voisiko olla, että kyseessä on ihmisiä jotka myös osaavat arvostaa tällaisia elokuvia, katsoa ulkokuoren ohi, ja nähdä alla jotain muutakin. Kuten esimerkiksi arvostuksen kyseistä genreä kohtaa, ja ennen kaikkea, sen kirotun ja kohutun, viihdearvon joka näillä elokuvilla, tai pikemminkin niiden esikuvilla, on.

Osaako ohjaaja/näyttelijä katsoa omaa elokuvaansa kriittisesti? Aine näin ei ole, sillä itserakas, tai vain teokseensa tyytyväinen ohjaaja on sitä mieltä, että elokuva on mestariteos ja arvostelijat ovat hakoteillä. Itse pyrin aina katsomaan elokuviani kriittisesti, ja löydänkin parannettavaa lähes jokaisesta elokuvastani. ”*Ohjaaminen on ammatti, jossa virheet eivät aina ole pahaksi.*” (Weston 1999, 21)

Kultapiiskun polussa itsepintaisesti pidin elokuvassa muutaman kohtauksen jotka olivat turhia ja pidensivät elokuvaa. David Mamet on lanseerannut termin KISS (=Keep It Simple, Stupid) (2001, 31), joka olisi myös meille toiminut. Jälkeenpäin katsottuna, kameran takana olisi myös ollut parannettavaa. Kuri oli mitä oli, komentokieli ontui, enkä oikein osannut asettaa asemaani ohjaajana tarpeeksi selväksi. ”*On vaikeaa paikoilla jotain mikä on tehty huonosti.*” (Mamet 2001, 67)

Tien päässä asiat olivat jo paremmin, olin oppinut virheistäni. Silti elokuvaa vaivasi aikataulujen tiukkuus, mikä pakotti tekemään kompromisseja. Kompromissien tekeminen on pakollista elokuvien teossa. Joskus ne eivät aivan ole sitä mitä ohjaaja visio, mutta ne ovat tarpeellisia. Mestariohjaaja Akira Kurosawa kertoi kerran, elokuvansa Ran – kohtauksesta, miksi se oli kuvattu juurikin niin; ”*Jos olisin panoroanut tuuman vasemmalle, olisi siinä ollut Sonyyn tehdas. Tuuma oikealle, lentokenttä. Kumpikaan ei sovi epookkielokuvaan*” (Lumet 2004, 9). Edes suuruudet kuten Kurosawa eivät välty kompromisseilta. Roger Corman joutui tekemään suuren taistelukohtauksen pelkästään 50 ekstran kansa, alkuperäisen 500 sijasta (Corman & Jerome 1992, 15).

Yksi asia joka meni pieleen Tien päässä, oli työryhmän koko. Suuri tekijöiden määrä, lähemmäs 30, johti siihen että monella ei ollut juurikaan tekemistä kuvauspaikalla, ja heillä homma tahtoi mennä seisoskeluksi ja toimettomuudeksi.

Kaiken kaikkiaan, Tien päässä on vähiten asioita, joihin en ole tyytyväinen, ja kokonaisuudessa, kaikista tekemistäni elokuvista, pidän eniten Tien päästä.

Mr. Vigilante ei ole ilman vikojaan. Vaikka alusta lähtien olikin tiedossa, että guerilla-kuvaustyyli vaatisi veronsa, mutta silti en ollut aivan valmis siihen mitä tuleman piti. Kun kuvaustilanne on niin sanotusti normaali, alue ja tapahtumat ovat hallittavissa. Mutta Vigilanten kohdalla käytäntö oli monesti se, että paikalle mentiin, varusteet purettiin autosta ulos, ja kuvaukset suoritettiin äkkiä pois alta, ja sitten poistuttiin itse paikalta.

Itse pidän siitä että asiat ovat etukäteen suunniteltu ja mietitty. Kuvauspaikka on rajattu, ja suljettu ulkopuolisilta. Mr. Vigilantessa ei näin ollut. Kuvauspaikalla saattoi helposti eksyä ulkopuolisia ihmettelijöitä, kuten joissain tapauksissa kävikin. Silloin näyttely oli vaivaantunutta ja, totta puhuen, ulkopuolisten läsnäolo häiritsi.

Jos Mr. Vigilante oli täynnä hankaluuksia, ja kuten oli myös aikaisemmat tuotannotkin, oli niistä sentään jotain hyötyä oppimisprosessina. Ja jos Kultapiiskun polku oli täynnä kömmähdyksiä, niin niistä opittiin. Samaten Tien päästä, ja ehdottomasti myös Mr. Vigilantesta. Joten sitten kun neljännen projektin aika tulee, siihen lähdetään aivan uudella eväillä. Sillä kuitenkin *”elokuva on tehty vain yksinkertaisista ajatuksista”* (Mamet 2001, 79).

5.4 Uutta näkökulmaa ohjaukseen

”Ei ole oikeaa ja väärää tapaa ohjata elokuvaa. Näin minä työskentelen!”

– Sidney Lumet (2004, 9)

Kuvallisen ohjauksen ja näyttelijänohjauksen tasapainottelu on kuin nuoralla tanssia; jos nojaa toiselle laidalle liikaa, on hyvin suuri vaara, että tipahtaa nuoralta alas, ja lopputulos ei välttämättä ole kovin kaunista.

Paljon ihailemassani viihteessä tämä on usein nähtävissä, joskus jopa häiritsevissä määrittämissä. Esimerkiksi paljon parjattu ohjaaja Michael Bay on musiikkivideoilla ja mainoksilla starttinsa saanut ohjaaja, joka ei ole tullut tunnetuksi henkilöohjauksestaan, vaikka hänen elokuvissaan monesti mainioita hahmoja onkin. Mutta sen sijaan Bayn ohjaus laittaa erikoistehostetaitajat, kuvaajat ja pyroteknikot venymään uusin ihmetekoihin. Tästä syystä Bay ei juuri nauti suurta suosiota muiden kuin aivottomien toimintaelokuvien fanien keskuudessa. Silti hänen elokuvansa tuottavat maailmanlaajuisesti huikkeitä summia.

Ne jotka osaavat tasapainottaa sekä visuaalisen-, sekä henkilöohjaamisen, voivat olla tyytyväisiä itseensä, sillä heidän käsissään on usein hitti, joka myös saa kiitosta. Esimerkiksi Coenin veljesten Armoton Maa (No Country for Old Men) on visuaalisesti kiehtova kaikessa yksinkertaisuudessaan, mutta on, tyypilliseen Coenien tapaan, myös rikas henkilöhahmojensa osalta (No Country for Old Men 2007).

Taannoin katsoin ensimmäistä kertaa Linnut. Jälleen kerran, kuten Hitchcockilta sopii odottaa, elokuva oli täynnä mysteerisiä ja hienoja hahmoja, mutta mikä minut yllätti, oli elokuvan visuaalisuus. Tottahan toki olin varautunut siihen, mutta yksi kuva iski minuun todella kovaa. Se oli kuva joka oli kuvattu taivaalta, lintuhyökkäyksen alettua, ja siinä kuvattiin lentäviä lokkeja, niiden kaartuessa alas kohti kaupunkia. Hyvin yksinkertainen, ja näinä päivinä jopa hieman ylikäytetty, mutta silti toimiva kuva, joka loi hyvän illuusion korkealla olemisesta, ja lentämisestä (The Birds 1963).

Katherine Bigelowin viimeisin elokuva, The Hurt Locker, on onnistunut sekoitus visuaalista tyylikkyyttä, ja jämäkkää henkilöohjausta. Henkilöhahmojen kehitys, ja murtuminen on ravistelevaa katsottavaa. Elokuvaa sijoittuu Irakin sotaan, ja kuvat ovat herkkulaisia, jos näin voi sotaelokuvasta sanoa. Jopa aivan ylikäytetty slow-motion saa uudenlaisia potkua Bigelowin käsittelyssä (The Hurt Locker 2009).

On selvää, että linja visuaalisen ohjauksen ja henkilöohjauksen välillä on hiuksen hieno, ja kaikki eivät osaa kävellä sitä linjaa pitkin, kaatumatta jompaankumpaan suuntaan täysin.

Kun on sekä ohjaaja, että näyttelijä, saattaa olla, että on auttamatta pihalla jommastakummasta osa-alueesta. Senpä takia on tärkeää, että ympäröi itsensä ihmisillä jotka osaavat asiansa, ja joiden tekemiseen luottaa. Näin minä tein.

Jos Kultapiiskun polussa siirsin vastuuta ikään kuin vahingossa, omasta löysäilystäni johtuen, Mr. Vigilantessa tein itselleni varmaksi jo alusta saakka, että en voi koko ajan olla vahtimassa joka ikistä osa-aluetta. Ja sen takia minun pitää vain luottaa siihen, että muut elokuvaa tekevät ihmiset osaavat asiansa.

Se teki asioista niin helppoa! Oli vapauttavaa tietää, että vaikka itse et jokaiseen valaistukselliseen asiaan ollut puuttumassa, ne tulivat ja valmistuivat juuri niin kuin pitikin.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Mr. Vigilante oli projekti täynnä haasteita. Tuotannollisesti suurimmat haasteet olivat resurssien vähyys ja aikataulun tiukkuus. Nämä ovat hyvin yleisiä haasteita amatöörielokuvassa, Mr. Vigilante ei ollut yhtään sen kummempi poikkeus.

Kun ohjaajasta tulee näyttelijä, mitä silloin siis oikeastaan tapahtuu? Tuploutuuko loisto ja glamour mitä nämä tehtävät tuovat? Muuttuuko homma vain pelkäksi ruusuilla tanssimiseksi, jossa on molempien hommien hyvät puolet?

Clint Eastwood sanoi kerran, *”Aina kun katson itseäni ruudulta, itken.”* (Halliwell 2003). Siltä minusta tuntuu aina kun katson Mr. Vigilanten. Haasteiden määrä oli suunnaton, ollessani ohjaaja sekä näyttelijä. Tämä johtuu aivan siitä syystä, että tiedän minun olevan tarkoitettu johonkin muuhun kuin näyttelemiseen. Tiedän sen, että elokuva saattoi kärsiä päätöksestäni ohjauksen lisäksi myös näytellä, enkä voinut antaa sille täyttä sataprosenttista panostani. Olin niin jakautunut kahdelle osa-alueelle, että kumpikin jäi vajaaksi.

Eastwood on sanonut myös, *”Ohjaan niin kuin haluan itseäni ohjattavan”* (Parkinson 2003). Tämä on minusta erittäin hyvin sanottu, mieheltä joka tietää sekä ohjaamisen, että näyttelemisen. Mutta jokaisen ohjaajan on osattava näytellä jonkun verran, sillä ohjausprosessin voi pitää, jollain asteella, näyttelemisenä.

Roger Corman kertoo omista kokemuksistaan, että erään rankan ohjausurakan jälkeen, *”päätin että minun oli opeteltava näyttelemistä ja näyttelemisen tekniikkaa, jos halusin keskittyä paremmaksi ohjaajaksi”* (1992, 65).

Kun ohjaaja ohjaa näyttelijää, hänen pitää tietää tasan tarkkaan mitä esiintyjältään haluaa. Ohjeita antaessa pitää osata saada näyttelijä oikeaan mielentilaan, tajuamaan ohjaajan visio, ja siihen tarvitaan näyttelijänlahjoja myös ohjaajalta. Amerikkalainen televisio on täynnä halvalla nopeasti kyhättyjä elokuvankuvatuksia, joissa monesti on ihan tunnettujakin näyttelijöitä. Ja harvoin näillä näyttelijöillä on hyvää sanottavaa ohjaajistaan.

Ohjaanko itse näyttelijöitä niin kuin haluaisin itseäni ohjattavan? En. Tai pikemminkin oikea vastaus olisi, en tiedä. En ole ennen näyttelemistä juurikaan harrastanut, ellei kienkarvaisia koulunäytelmiä lasketa, ja käsitykseni on juuri sitä mitä se ohjaajilla yleensä on. Ulkopuolisia havaintoja.

En siis voi sanoa toimineeni täysin miten Clint Eastwood sanoi. En voi ohjata näyttelijää samalla tavalla kuin itse haluaisin olla ohjattavana, sillä en ole koskaan ollut kenenkään muun ohjattavana. Kuitenkin, näyttelemisen Mr. Vigilantessa antoi minulle aivan uutta näkökulmaa ohjaukseen, saatuni hieman maistiaisia kameran edessä olemisesta. Tämä on hyödyksi tulevaisuudessa.

Onko näyttelijäohjaaja tuhoon tuomittu hybridi? Ei todellakaan, sillä moni on onnistunut siinä. Mutta se vaatii syvää tietämistä molemmista osa-alueista, sekä poikkeuksellista taitoa tasapainottaa nämä kaksi tehtävää, ilman että kumpikaan kärsii. Ja amatööritasolla, tämä taitaminen on monin verroin hankalampaa.

7 POHDINTA

Elokuvan, oli se sitten lyhyttä tai pitkää, ohjaaminen on kuin nuoralla tanssia. Nuoralla tanssia ilman alhaalla varjelevaa suojaverkkoa, joka ottaa kiinni kun putoat, ja suojaa suuremmilta vammoilta.

Ei, ohjauksessa kun putoaa nuoralta, tulee auttamatta osumaan maahan, ja se tulee tekemään kipeää. Osa toipuu pudotuksesta vähäisin vammoin, ja pienellä kolahduksella. He pyyhkäisevät tomut vaatteistaan, ja kiipeävät takaisin langalle, ja pian aikaa saattavat jopa onnistua nuoran ylityksessään.

Mutta monesti ohjaaja saa vain yhden yrityksen, ja jos/kun hän viimein horjahtaa langalta, ei maahan osuma ole helppo, ja nuoralla tanssi jää siihen. Vahinko on lopullista.

Suomessa ohjaajat ovat useimmiten paljon paremmassa asemassa, kuin kollegansa Hollywoodissa ja muualla maailmassa. Hollywoodissa kirves heiluu koko ajan ohjaajien päiden päällä, mutta erityisesti jos olet uusi alalla, ja olet juuri ohjaamassa esikoistasi. Vasta siinä vaiheessa kun olet vakiinnuttanut asemasi alan huipputekijänä, voit olla hieman huolettomampi sen suhteen, että voisit saada potkut kesken kaiken. Tai yhden epäonnistuneen elokuvan jälkeen, et saa toista mahdollisuutta.

Mutta rankka totuushan on se, että taitoa ei saada pelkästään koulun penkillä istumalla, ja kirjoista lukemalla. Tekeminen on se asia, mikä opettaa, oli kyseessä puun veistäminen tai elokuvien ohjaaminen. Epäonnistuminen on aina vaihtoehto, mutta ei se ota, jos ei annakaan. Jos James Cameron olisi luovuttanut Pirajia 2 epäonnistumisen jälkeen, olisivat modernin elokuvan klassikot (tästä ”klassikot” määritteestä voivat monet olla eri mieltä), kuten Aliens, ja Terminator 1 & 2, olla syntymättä (1981; 1984; 1985; 1991).

Mr. Vigilante oli oppimisprosessi, ja hyvä sellainen olikin. Siinä syöksyin päätä pahkaa (tai ainakin kohtalaisen rohkeasti) uusien asioiden kimppuun, suurimpana näytteleminen. Ja taas tiedän osaavani jotain uutta. Muiden tuotantojeni rinnalla Mr. Vigilante seisoo ylpeänä, sillä siinäkin näkyy tuotantojeni kehitys. Lompakosta ollaan tultu pitkälle,

uusi tekninen huippu saavutettiin Tien päässä, ja Mr. Vigilanten erikoinen muoto kekeili, että mihin asti se kestää.

Tähän kohtaan, ja koko homman päätökseksi, sopii repliikki, jonka Johnny Deppin esittämä Edward D. Wood Jr. lausuu Tim Burtonin elokuvassa, *Ed Wood*.

Mr. Reynolds: Mister Wood, do you know anything about the art of filmmaking?

Ed Wood: Well, I like to think so! (Ed Wood 1994)

Hyvin sanottu, Ed.

LÄHTEET

Aineistolähteet

Mr. Vigilante. Lyhytelokuva. Ohjaus: Markus Korpela. Tuotanto: Kemi-Tornion Ammattikorkeakoulu.

Teorialähteet

von Bahg, Peter 2006. Aki Kaurismäki. WSOY, Helsinki.

Bernard, Jami 2005. Tarantino on Tarantino. Like Kustannus, Helsinki.

Corman, Roger & Jerome, Jim 1992. Corman on Corman. Like Kustannus, Helsinki.

Harlin, Renny & Paunio, Matti & Salminen, Kari (toim.) 1991. Harlin on Harlin. Like Kustannus, Helsinki.

Kernan, Lisa 2004. Coming Attractions: Reading American Movie Trailers. University of Texas Press, Austin, USA.

Ketola, Ilkka. 2005. Netistä ladattava Star Wreck katsotuin suomalainen elokuva. Luettu ja tulostettu 22. 9. 2009. <http://fin.afterdawn.com/uutiset/arkisto/7049.cfm>

Kuehn, Andrew J. jr. Vuosi tuntematon. Andrew J. Kueh jr. Biography. Luettu ja tulostettu 6. 8. 2008. <http://www.ajkfoundation.org/ajkbio1.asp>

Kulttuuriviennin tukiverkko 2009. Suomalainen elokuva herättää kiinnostusta Cannesissa. Luettu ja tulostettu 22. 9. 2009. <http://www.kulttuurivienti.fi/uutiset.php?aid=15198&k=11147>

Leinonen, J.K 2009. Onnen taikajuomia. Lapin Kansa 18. 7. 2009. Luettu ja tulostettu 10. 9. 2009. http://www.lapinkansa.fi/cs/Satellite?c=AMArticle_C&childpagename=LKA_newssite%2FAMLayout&cid=1194622536512&p=1194613395268&pagename=LKAWrapper

Leinonen, J.K 2009. Konservatiivinen Kauhistus. Lapin Kansa 22. 7. 2009. Luettu ja tulostettu 10. 9. 2009. http://www.lapinkansa.fi/cs/Satellite?c=AMArticle_C&childpagename=LKA_newssite%2FAMLayout&cid=1194622742521&p=1194613395268&pagename=LKAWrapper

Lumet, Sidney 2004. Elokuvan tekemisestä. Like Kustannus, Helsinki.

Mamet, David 2001. Elokuvan ohjaamisesta ja Kolme tapaa käyttää veistä. Terra Cognita, Helsinki.

McBride, Joseph 2002. Hawks on Hawks. Like Kustannus, Helsinki.

Parkinson, Michael 2003. Clint Eastwood Interview. Guardian 7. 8. 2003. Luettu ja tulostettu 21. 10. 2009.

<http://www.guardian.co.uk/film/2003/oct/07/guardianinterviewsatbfisouthbank>

Paronen, Hanna 2008. Surullinen tapaus. Lyhytelokuvan elintilaa etsimässä. Kemi-Tornion Ammattikorkeakoulu. Viestinnän koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Shakespeare, William 1950. Kootut Draamat. WSOY, Porvoo.

Vilhunen, Airi (suom. toim.) & Nemert-Svedlund, Elisabet & Rundblom, Gunilla (toim.) 1989. Elokuva-kirja. Laatusana Oy, Helsinki.

Weston, Judith 1999. Näyttelijän ohjaaminen. Kuinka luoda vaikuttavia esityksiä televi- sioon ja elokuvaan. Kustannusosakeyhtiö Nemo. Taik Julkaisut, Helsinki.

Wikipedia. Vigilante. Luettu ja tulostettu 1. 8. 2008.

<http://en.wikipedia.org/wiki/Vigilante>

Muut lähteet

Aliens 1986. Elokuva. Ohjaus: James Camron. Tuotanto: Twentieth Century-Fox Film Corporation & Bradywine Productions & SLM Production Group.

Atlas 1961. Elokuva. Ohjaus: Roger Corman. Tuotanto: Beacon Films Inc.

Avatar 2009. Elokuva. Ohjaus: James Cameron. Tuotanto: Twentieth Century-Fox Film Corporation & Giant Studios & Lightstorm Entertainment

Ed Wood 1994. Elokuva. Ohjaus: Tim Burton. Tuotanto: Touchstone Pictures.

The Birds 1963. Elokuva. Ohjaus: Alfred Hitchcock. Tuotanto: Universal Pictures & Alfred J. Hitchcock Productions.

The Brave One 2007. Elokuva. Ohjaus: Neil Jordan. Tuotanto: Redemption Pictures & Silver Pictures & Village Roadshow Pictures & WV Films III.

Cloverfield 2008. Elokuva. Ohjaus: Matt Reeves. Tuotanto: Paramount Pictures & Bad Robot.

Death Sentence 2007. Elokuva. Ohjaus: James Wan. Tuotanto: Twentieth Century-Fox Film Corporation & Hyde Park Entertainment & Baldwin Entertainment Group & Brass Hat Films & Dune Entertainment.

Death Wish 1974. Elokuva. Ohjaus: Michael Winner. Tuotanto: Dino De Laurentiis Company & Paramount Pictures.

Death Wish 3 1985. Elokuva. Ohjaus: Michael Winner. Tuotanto: Cannon Group & Golan-Globus Productions.

Earth Vs. Flying Saucers 1956. Elokuva. Ohjaus: Fred F. Sears. Tuotanto: Clover Productions.

Friday the 13th part 2 1981. Elokuva. Ohjaus: Steve Miner. Tuotanto: Georgetown Productions Inc. & Greengrass Productions.

Gran Torino 2008. Elokuva. Ohjaus: Clint Eastwood. Tuotanto: Matten Productions & Double Nickel Entertainment & Gerber Pictures & Malpaso Pictures & Media Magik Entertainment & Village Roadshow Pictures & WV Films IV & Warner Bros. Pictures.

Grindhouse 2007. Elokuva: Ohjaus: Robert Rodriguez & Eli Roth & Quentin Tarantino & Edgar Wright & Rob Zombie. Tuotanto: Dimension Films & Eyetronics USA & Rodriguez International Pictures & Troublemaker Studios & The Weinstein Company.

The Hurt Locker 2008. Elokuva. Ohjaus: Kathryn Bigelow. Tuotanto: First Light Production & Kingsgate Films & Grosvenor Park Media.

Il buono, il brutto, il cattivo 1966. Elokuva. Ohjaus: Sergio Leone. Tuotanto: Arturo González Producciones Cinematográficas, S.A & Constantin Film Produktion & Produzioni Europee Associati (PEA).

Kultapiiskun polku 2008. Elokuva. Ohjaus: Markus Korpela. Tuotanto: Ammattiopisto Lappia.

Lompakko 2005. Elokuva. Ohjaus: Laura Heikkinen & Markus Korpela. Tuotanto: Rovala-Opisto.

Million Dollar Baby 2004. Elokuva. Ohjaus: Clint Eastwood. Tuotanto: Warner Bros. Pictures & Lakeshore Entertainment & Malpaso Productions & Albert S. Ruddy Productions & Epsilon Motion Pictures.

The Night of the Iguana 1964. Elokuva. Ohjaus: John Huston. Tuotanto: Metro-Goldwyn-Mayer (MGM) & Seven Arts Productions.

No Country for Old Men 2007. Elokuva. Ohjaus: Ethan Coen & Joel Coen. Tuotanto: Paramount Vantage & Miramax Films & Scott Rudin Productions & Mike Zoss Productions.

North by Northwest 1959. Elokuva. Ohjaus: Alfred Hitchcock. Tuotanto: Metro-Goldwyn-Mayer & Loew's.

Per qualche dollaro in più 1965. Elokuva. Ohjaus: Sergio Leone. Tuotanto: Arturo González Producciones Cinematográficas, S.A & Constantin Film Produktion & Produzioni Europee Associati (PEA).

Per un pugno di dollari 1964. Elokuva. Ohjaus: Sergio Leone. Tuotanto: Constantin Film Produktion & Jolly Film & Ocean Films.

Piranha part Two: The Spawning 1981. Elokuva. Ohjaus: James Cameron. Tuotanto: Brouwersgracht Investments & Chako Film Company.

Play misty for me 1971. Elokuva. Ohjaus: Clint Eastwood. Tuotanto: Universal Pictures & Malpas Company.

Pleasure Seekers 1913. Näytelmä. Ohjaus: William J. Wilson. Tuotanto: Lee Messrs & J.J. Shubert.

Psycho 1960. Elokuva. Ohjaus: Alfred Hitchcock. Tuotanto: Shamley Productions.

Rambo 2008. Elokuva. Ohjaus: Sylvester Stallone. Tuotanto: Lionsgate & The Weinstein Company & Millennium Films & Nu Image Films & Equity Pictures Medienfonds GmbH & Co. KG IV & Emmett/Furla Films & Rogue Marble.

Rawhide 1959-1966. Televisiosarja. Tuotanto: Columbia Broadcasting System (CBS).

REC 2007. Elokuva. Ohjaus: Jaume Balaguero & Paco Plaza. Tuotanto: Filmax.

Rear Window 1954. Elokuva. Ohjaus: Alfred Hitchcock. Tuotanto: Paramount Pictures & Patron Inc.

Signs 2002. Elokuva. Ohjaus: M. Night Shyamalan. Tuotanto: Touchstone Pictures & Blinding Edge Pictures & Kennedy/Marshall Company.

Star Wars IV: A New Hope 1979. Elokuva. Ohjaus: George Lucas. Tuotanto: Lucasfilm & Twentieth Century-Fox Film Corporation.

The Terminator 1984. Elokuva. Ohjaus: James Cameron. Tuotanto: Hemdale Film & Cinema 84 & Euro Film Funding & Pacific Western.

Terminator 2: Judgement Day 1991. Elokuva. Ohjaus: James Cameron (& Stan Winston, traileri). Tuotanto: Carolco Pictures & Pacific Western & Lightstorm Entertainment & Le Studio Canal+.

Tien pää 2009. Elokuva. Ohjaus: Markus Korpela. Tuotanto: Kemi-Tornion Ammatti-korkeakoulu.

The Wolf Man 2010. Elokuva. Ohjaus: Joe Johnston. Tuotanto: Universal Pictures & Relativity Media & Stuber Productions